

УДК 378.011.3-051:7.012

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-ДИЗАЙНЕРІВ, З МЕТОЮ ПІДГОТОВКИ ЇХ ДО ХУДОЖНЬО-ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Шевченко Анна

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

Анотація. Стаття присвячена дослідженню поняття результатів навчання, які проаналізовано за діючими профілями освітньо-професійних програм підготовки дизайнерів у різних вищих навчальних закладах України.

Для професійної діяльності майбутніх фахівців з дизайну важливо успішно здійснювати професійну та подальшу наукову діяльність, що визначають набуті компетентності, які виявляються у його знаннях, уміннях та судженнях. Формулювання результатів освіти у формі компетентностей, здібностей випускників виконувати ті чи інші професійні обов'язки дозволяє відповідати сучасній тенденції вищої професійної освіти

У статті сформульовано зміст результатів навчання майбутніх педагогів-дизайнерів, які формують спеціалізовані компетентності студентів у процесі навчання. При цьому визначено спеціалізовані компетентності педагогів-дизайнерів: мистецько-естетична, образотворча та проектна, сутність яких полягає у формуванні у студентів здатності до художнього проектування в майбутній професійній діяльності.

Ключові слова: результати навчання, дизайн-освіта, спеціалізовані компетентності, професійна діяльність, художньо-проектна діяльність, фахівці з дизайну, педагоги-дизайнери, художнє проектування.

Шевченко Анна

*РЕЗУЛЬТАТЫ ОБУЧЕНИЯ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ-ДИЗАЙНЕРОВ,
С ЦЕЛЬЮ ПОДГОТОВКИ ИХ
К ХУДОЖЕСТВЕННО-ПРОЕКТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ*

Аннотация. Статья посвящена исследованию понятия результатов обучения, которые проанализированы по действующим профилям образовательно-профессиональных программ подготовки дизайнеров в различных высших учебных заведениях Украины. В статье сформулированы содержание результатов обучения будущих педагогов-дизайнеров, которые формируют специализированные компетентности студентов в процессе обучения.

***Ключевые слова:** результаты обучения, дизайн-образование, специализированные компетентности, профессиональная деятельность, художественно-проектная деятельность, специалисты по дизайну, педагоги-дизайнеры, художественное проектирование.*

Anna Shevchenko

*RESULTS OF TRAINING FOR THE FUTURE TEACHERS-DESIGNERS, FOR
THE PREPARATION OF THEM TO THE ART-DESIGN ACTIVITY*

Abstract. Today for professional pedagogy characterized by a considerable interest in the modernization and improve the quality of training of future specialists in design. «Quality» is seen as the result of a complex educational process that meets the requirements (standards) and the expectations of society and reflect the real achievements of new professional educational levels that differ ability to quickly adapt to changes in professional activities. We know that to ensure the quality of design education is a necessary element of the definition of existing competencies through learning outcomes of basic and specialized art-oriented design disciplines with regulatory

requirements for higher education and ensure the timely adjustment of the educational process.

The article investigates the notion of learning outcomes, analyzed their profiles on existing educational and vocational training programs for designers in various higher educational institutions of Ukraine.

Article content formulated learning outcomes of future teachers designers that form the specialized competence of students in the learning process.

Artistic and aesthetic competence, which includes ownership of cultural, historical, artistic and aesthetic knowledge; Skills artistic and aesthetic perception, analysis and interpretation of works of art according to the author's intention, understanding, unity of form and content; desire and ability to put into practice the artistic and aesthetic potential to produce your own unique result of creative activity; representational competence as the ability to understand and create your own works of art, skillfully using means of artistic expression; design competence, which is realized through the ability to generate ideas and hypotheses nomination, fantasy, associative thinking, etc.

This defines competence of teachers specialized designers, artistic and aesthetic, expressive and design, the essence of which is to build the students' artistic ability to design in future careers.

So based learning approach creates competence of future teachers as designers for the realization of artistic and design activities are responsible. social, professional and cultural needs of modern society.

Such competence is an essential addition to teaching abilities, the implementation of which is aimed at implementation of professional and creative tasks. That is, in the basis formed art-figurative, abstract-logical, analytical, design and constructive thinking. This teacher will be able to fully practise their profession.

Key words: learning outcomes, design education, specialized expertise, professional activities, art and design activities, specialists in the design, educators, designers, art design.

Постановка проблеми. Отримання якісної освіти – одне з найголовніших питань професійної підготовки майбутніх педагогів-дизайнерів, що вказує на оволодіння теоретичними знаннями, практичними уміннями, навичками та самостійним вдосконаленням своїх професійних знань, які сприятимуть розвитку особистості, професійної кар'єри, культуроздатності та здатності до ефективної соціальної життєтворчості. Тому, сьогодні для професійної педагогічної науки характерним є значний інтерес до проблеми модернізації та підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців з дизайну. «Якість» розглядається як результат комплексу освітнього процесу, що відповідає вимогам (стандартам) і очікуванням суспільства та реально відображає досягнення фахівця нового освітнього рівня, який відрізнятиметься спроможністю швидкої адаптації до змін в професійній діяльності. Відомо що для забезпечення якості дизайн-освіти необхідним елементом є визначення рівня сформованих компетентностей через результати навчання фундаментальних мистецьких та профільно-орієнтованих дизайнерських навчальних дисциплін вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування навчального процесу.

Отже, завданням сучасної вітчизняної вищої школи є формування компетентностей майбутнього фахівця, які досягаються через результати навчання.

Аналіз актуальних досліджень. Компетентністним підходом до підготовки фахівців у вищих навчальних закладах займались Г. Балла, Є. Клімова; О. Алексюк, І. Зязюн, В. Кузьміна, А. Маркова, В. Сластьонін, О. Бодальова, В. Жукова, Л. Лаптева. Системою якості та результатами

навчання займалися такі зарубіжні і вітчизняні вчені, як: Є. Антонович, О. Боднар, В. Коновал, В. Косів, А. Павлів, В. Прусак, В. Радкевич, М. Селівачов, А. Чебикін, В. Яблонський та ін. Підготовку дизайнерів у вищих навчальних закладах досліджували В. Даниленко, Є. Лазарєв, В. Сидоренко, О. Трошкін, Г. Мінервін, І. Риждова, О. Фурса.

Однак, дослідженню та визначенню результатів навчання у процесі підготовки педагогів-дизайнерів до художньо-проектної діяльності не приділено належної уваги у наукових колах та не окреслено єдиного підходу до їх змісту у вищих навчальних закладах, де здійснюється підготовка відповідних фахівців.

Мета статті – дослідити поняття «результати навчання» та сформулювати їх зміст для майбутніх педагогів-дизайнерів з метою забезпечення здатності їх до художнього проектування у майбутній професійній діяльності.

Методи дослідження. Аналіз і синтез літературних джерел з метою систематизації досягнень науковців з питань результатів навчання майбутніх фахівців з дизайну і підвищення якості дизайн-освіти, вивчення і узагальнення педагогічного досвіду для визначення результатів навчання у підготовці майбутніх фахівців з дизайну до художньо-проектної діяльності.

Виклад основного матеріалу. З огляду на модернізацію професійної дизайн-освіти та приведення її у відповідність до вимог суспільства, актуалізовано проблему підвищення рівня якості підготовки фахівців із дизайну. Сучасні дизайнери мають бути не тільки освіченими професійно, але й досконало знати сутність і традиції народного мистецтва, ремісничого дизайну, історію становлення і розвитку індустріального дизайну в Україні, розуміти національну специфіку мистецтв, володіти методикою творчої трансформації художніх традицій у нинішні умови високотехнологічного виробництва. Тому однією із важливих передумов

якості освіти є формування спеціалізованих компетентностей майбутніх педагогів-дизайнерів, як показник їх готовності до професійної діяльності.

Вважають, що компетентнісний підхід у вищій освіті на сьогодні став найпоширенішим в силу прикладного характеру, максимальної прагматичності. Формулювання результатів освіти у формі компетентностей, здібностей випускників виконувати ті чи інші професійні обов'язки дозволяє відповідати сучасній тенденції вищої професійної освіти – формування фахівця, здатного швидко адаптуватись до умов праці, що змінюються у рамках сучасної професії [1]. Тому, для професійної діяльності майбутніх фахівців з дизайну важливо успішно здійснювати професійну та подальшу наукову діяльність, що визначають набуті компетентності, які виявляються у його знаннях, уміннях та судженнях.

На основі проведеного аналізу наукових здобутків та практичного досвіду у напрямку підготовки дизайнерів у вищих навчальних закладах України ми вважаємо доцільним в основу спеціалізованих компетентностей майбутніх педагогів дизайнерського профілю закладати фахові компетентності дизайнерів. Тож, враховуючи специфіку професійної діяльності майбутніх педагогів-дизайнерів, на нашу думку, спеціалізовані компетентності можна виокремити як:

мистецько-естетичну компетентність, яка включає в себе володіння культурно-історичними та художньо-естетичними знаннями; уміння та навички художньо-естетичного сприймання, аналізу й інтерпретації творів мистецтва відповідно до авторського задуму, розуміння єдності форми та змісту; прагнення та здатність реалізувати на практиці художньо-естетичний потенціал для одержання власного неповторного результату творчої діяльності;

образотворчу компетентність як здатність розуміти і власноруч створювати художні твори, грамотно користуючись засобами художньої виразності;

проектну компетентність, яка реалізується через здатність до генерування ідей, висування гіпотез, фантазування, асоціативного мислення тощо [2, с. 77].

За останніми вимогами освітніх процесів у вищій школі впливає, що дані компетентності формуються через результати навчання. Результати навчання це один з термінів, який на сьогодні є ключовим у Європейському просторі вищої освіти, його аналізу та проектуванню присвячено велику кількість наукових публікацій, він був і є предметом розгляду на багатьох болонських конференціях.

Як зазначає Володимир Бахрушин, результати навчання – це сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти» [3].

Згідно з методологією Тюнінг, результати навчання – це формулювання того, що, як очікується, повинен знати, розуміти, бути здатним продемонструвати студент після завершення навчання. Вони можуть відноситися до окремого модуля або також до періоду навчання (освітньої програми першого, другого чи третього циклів). Результати навчання визначають вимоги до присудження кредитів.

Дослідження сутності результатів навчання вказує на те, що наведене визначення результатів навчання у цілому відповідає аналогу з глосарію ЮНЕСКО та Міжнародної стандартної класифікації освіти МСКО-2011 [4].

У вітчизняних нормативних документах подано дещо інші визначення, а саме, результати навчання – сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти (Закон України «Про вищу освіту»). Результати навчання – сукупність компетентностей, що

виражають знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості, які набув студент після завершення освітньої програми, або її окремого компонента (Національний освітній глосарій: вища освіта).

Сьогодні у вищих навчальних закладах України впроваджують компетентнісний підхід для підготовки фахівців з дизайну. Більшість ВНЗ розробили та реалізують свої освітньо-професійні програми, де вже визначені результати навчання майбутніх фахівців. Представлені результати ґрунтовні, послідовно визначені, мають достатній рівень професійної підготовки та, на нашу думку, не демонструються обов'язковістю повного і всебічного оцінювання факту та якості їх досягнення майбутніми фахівцями з дизайну.

Нами проведено аналіз відповідних освітніх профілів, які реалізуються у Київському національному університеті технологій та дизайну [5], Хмельницькому національному університеті, Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв [6] та Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв в освітньо-професійній програмі підготовки дизайнерів виділяють окрім «знань», «умінь» ще й «знання та розуміння», «застосування знань та розуміння» та «формування суджень» [7].

Вивчивши досвід зазначених вище навчальних закладів, де здійснюється підготовка дизайнерів, використовуючи науково-практичні досягнення проекту Тюнінг та користуючись власним професійно-практичним досвідом нами розроблені результати навчання майбутніх педагогів-дизайнерів з метою підготовки їх до художньо-проектної діяльності. Тож, спеціалізовані компетентності фахівців з дизайну, а саме художньо-естетична, образотворча та проектна компетентності, можуть бути досягнуті через результати навчання, як сукупність знань, умінь і навичок та здатності студентів до художнього проектування художньо-творчими засобами, а саме:

знання основ концептуального проектування та принципів організації дизайн-програмування; історії розвитку світової та вітчизняної архітектури, дизайну, декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва; основних закономірностей, методики та принципів проектування дизайн-об'єктів; принципів проектування образу та об'ємно-просторової структури дизайн-об'єктів, а також закономірностей функціонування дизайн-об'єктів у структурі соціокультурного середовища, методики формоутворення та прийомів проектування; основних етапів створення, захисту та презентування проекту;

вміння методично грамотно вести роботу в різних техніках, гармоніювати колірно-тональні відношення; використовувати творчий підхід у виконанні композиційних побудов; презентувати з доцільним обґрунтуванням та творчим вирішенням проектного завдання; аналізувати художньо-образний зміст твору; аргументовано скласти концепцію майбутнього проекту, самостійно приймати рішення щодо його реалізації;

здатність оволодіння художньо-образною сферою, яка найбільш яскраво відображає саме естетичне у сприйнятті та свідомості людини; добувати, розширювати та поглиблювати знання, удосконалювати практичні уміння і навички у сфері образотворчого і практичного мистецтва; здійснювати дизайн-проектування; створювати ідеальні еталони, що забезпечують високі естетичні, етичні й інтелектуальні оцінки; вирішувати науково-дослідні та проектно-художні завдання засобами інформаційних технологій.

Висновки. Отже, навчання на основі компетентнісного підходу формує у майбутніх педагогів-дизайнерів якості для реалізації художньо-проектної діяльності, що відповідають соціальним, професійним та культурним потребам сучасного суспільства. Нами було сформульовано результати навчання, які формують мистецько-естетичну, образотворчу та проектну спеціалізовані компетентності відповідних фахівців.

Використання такого змісту результатів навчання дає змогу достатньо точно визначити в межах конкретних програм фундаментальних мистецьких та профільно-орієнтованих дизайнерських навчальних дисциплін необхідні вимоги до змісту освіти і рівня відповідних компетентностей майбутніх фахівців з дизайну.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Ломакина Г. Р. Компетентностный подход как прагматико-ориентированный подход к результатам высшего образования. [Электронный ресурс]. // Теория и практика общественного развития, 2012. № 12. – Режим доступа: <http://www.teoria-practica.ru/ru/12-2012.html>
2. Шевченко А. І. Компетентнісний підхід у навчанні художньому проектуванню майбутніх фахівців з дизайну/ А. І. Шевченко // Наукові записки Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти – Випуск № 9. – 2016. – С. 77.
3. Бахрушин В. Стандарти вищої освіти. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.education-ua.org/ua/articles/689-standarti-vishchoji-osviti>
4. International Standard Classification of Education. [Электронный ресурс]. / ISCED 2011. – Режим доступа: <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-2011-en.pdf>
5. Профіль освітньо-професійної програми. Спеціальність «Дизайн». КНУТД. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://knutd.com.ua/files/profiles_pr/1.2.pdf
6. Профіль освітньо-професійної програми. Спеціальність «Дизайн». ХНУ. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://khnu.km.ua/root/page.aspx?r=3&p=382>
7. Профіль освітньо-професійної програми. Спеціальність «Дизайн». НАККМ. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://nakkim.edu.ua/images/official_documents/Osv_Diyalnist/EKTS/022_dyzayn.pdf

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Шевченко Анна Ігорівна – викладач кафедри промислової інженерії на сервісу Інженерно педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Коло наукових інтересів: професійна підготовка майбутніх педагогів-дизайнерів; методика навчання художньому проектуванню майбутніх фахівців з дизайну.